

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Ureja Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajajo po nastopni ceni: Inerat na vsi strani 40 K, na $\frac{1}{2}$ strani 25 K, na $\frac{1}{4}$ strani 15 K in na $\frac{1}{8}$ strani 10 K. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 7. V Ljubljani, 15. aprila 1903. Leto XX.

Obseg: Naprava podzidij v vinogradih. — Sir ali presno maslo? — Odstavljanje zrebet. — Ktere vrste trt kaže na Dolenjskem pridelovati. — Trgovina s čebelami. — Kajenje, sredstvo zoper spomladanske mrazove. — Povzdignimo perutninarstvo! — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

Naprava podzidij v vinogradih.

Kakor je pri obnovitvi starih uničenih vinogradov glavni pogoj ta, da se cepljenke sade zelo narazen in lepo v vrstah, tako je tudi jako potrebno, da se zabrani znašanje zemlje na podnožje, oziroma odkrivanje trt po dežju, kar se v strmih legah kaj pogostoma dogaja. To je mogoče zabraniti le z napravo podzidij (škarp). S podzidji se poljubno zravna vsaka strmina.

Po Dolenjskem se taka podzidja večinoma ne napravljajo pravilno. Ker so se bolj marljivi in napredni vinogradniki poprijeli tudi naprave takih podzidij, kar je v mnogih krajih neobhodno potrebno, zato hočemo tu nekoliko opisati, kako jih je treba delati, da dosežejo svoj namen.

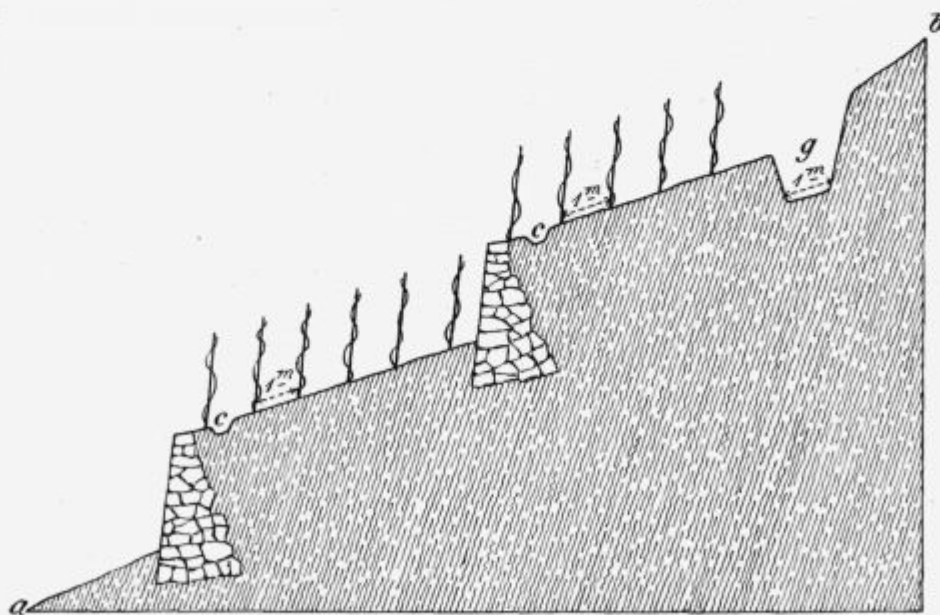
Naprava pravih podzidij stane mnogo; zato je

treba koj v začetku paziti, da se naredo pravilno in trdno, da se ne sesujejo kmalu. Podzidja ne zabranjujejo samo splavljanja zemlje v podnožje ter odkrivanja trt, temveč tudi olajšujejo delo (prenašanje, kopanje itd.), in

grozdje blizu zidov poprej in bolje dozori, ker kamenje izžariva gorkoto, kadarga segreje solnce.

Da se vinograd res zravna, kakor je treba, napravi naj se podzidje, preden se parcela globoko prekoplje (zrigola), ne pa tedaj, ko je že prekopana, kakor se to sedaj napačno dela v več krajih. Če se podzidava, ko je parcela že zrigolana, se zemlja sicer čez nekaj let nekoliko zravna

stem, da zleze od gornjega podzidja ter zasuje prazni del za spodnjim; stem pa, da zleze nizdolu gornja zemlja, ki bi morala ostati na svojem mestu, postaja gornji del vedno plitvejši, t. j. površje se bliža celini (neprekopani zemlji).

Podoba 22.

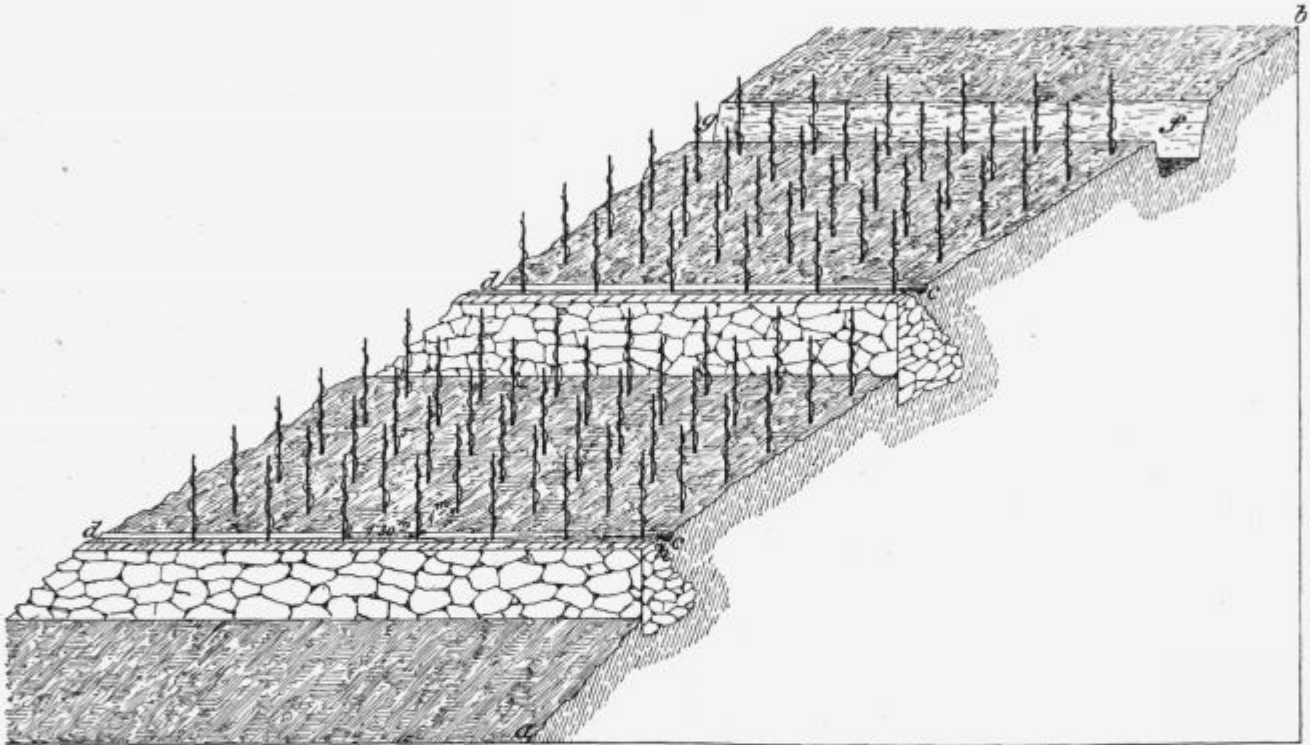
Če je bil vinograd zrahljan enakomerno na 80—100 cm globoko, bo čez leta na goraji strani komaj 40—50 cm globok, za podzidjem pa do 1.50 metra. To se pa ne bo pripetilo ali pa v neznatni meri, če se podzidava sproti, ko se prekopava.

Visokost posameznih podzidij je različna. Čez 2.5 m visoka — od temelja računjeno — naj se ne napravljajo, ker to precej stane, in če niso dobro zidana, se rada podirajo; manj kakor 1 m — merjeno od temelja — pa naj se tudi ne delajo, kajti potem bi morali narediti preveč podzidij, če bi hoteli doseči svoj namen. Prava visokost bo torej med 1½ do 2 m. — Za koliko se mora zravnati strma lega, je razvidno iz podob 22. in 23.

Prvega podzidja na polnožju navadno ni lahko napraviti, ker še ni kamenja. Če je pa kamenje tudi za to podzidje, se izkoplje počez, kakor je široka par-

Ko se je zemlja tako daleč prekopala od prvega zida, da postaja prestrmo in zopet kaže napraviti podzidje, se postavi temelj v zadnji izkopani jarek (pod. 22. g in pod. 23. f g), ki se pa izkoplje, kakor prvi, le 30—40 cm globoko, ter se podzidje zopet napravi tako visoko, kakor je treba. Za to podzidje se potrebno kamenje dobi pri prejšnjem rigolanju. Koliko podzidij naj se napravi v enem vinogradu, je odvisno od lege dotičnega vinograda; čim bolj strma je lega, tem več podzidij je treba. Podzidje od podzidja je lahko oddaljeno 6—8 m in še več.

Po dokončanem rigolanju se zemlja med podzidji poravna; pri pravilnem rigolanju se to vrši sproti, posebno, če so delavci izvežbani. Potem se vinograd iztakne in nasadi s cepljenkami ali z ameriškimi korenjaki. Da za zadnjo vrsto pred drugim zidom ne ostane kaj praznega prostora, strori vinogradnik dobro, če že poprej

Podoba 23.

cela, 1 m širok in 30—40 cm globok jarek, kar se ravna po trdnosti celine, ter se prične z zidanjem. Temelj mora biti 0.6—1.20 m širok. To se ravna po visokosti zida. Čim višji bo zid, tem širji mora biti temelj. Za temelj se vzame največje kamenje. Čim bolj pa gre zid proti vrhu, tem ožji se dela, tako da je na vrhu komaj 40 cm širok.

Lice, t. j. sprednja stran podzidja se zida nekoliko napošev, ker je tako močnejše. Tudi je treba pri zidanju paziti, da se kamenje dobro veže. Glavna stvar je, da so podzidja v vinogradih trdna, ne pa, da so lepa. Malta se tu ne rabi, temveč se zida suho, da voda laglje odteka skoz špranje. Zemlja iz prvega jarka se raztrosi po parceli navzgor in se podkoplje pri nadaljnjem prekopavanju.

Ko je narejeno prvo podzidje, se začne rigolati. Koj za podzidjem naj se ne rigola tako globoko, kakor bolj proti vrhu, ker zid manj trpi, če se koj za njim zemlja ne prerahlja globoko. Po dokončanem delu mora biti zadnja stran zida popolnoma zasuta, kakor to kaže podoba 22. in 23.

odmeri oddaljenost vrst, preden napravi drugo podzidje.

Kakih 40 cm za podzidjem se napravi počez majhen jarek (pod. 22. c in pod. 23. c d), v katerem se lovi nizdolu znešena zemlja, obenem pa se po njem odteka preobilna voda. Ko je ta jarek poln, se zemlja zopet znese na prazna mesta. Dobro je, če se v bolj strmih legah napravi več takih vodo odpeljujočih počeznih jarkov.

Če so posamezni zidovi dolgi, se na sredi napravijo stopnice.

F. Gombač.

Sir ali presno maslo?

Z ozirom na lepo razširjajoče se mlekarke zadruge po deželi nastaja važno vprašanje glede izdelka onih mlekaric, ki ne morejo prodajati presnega mleka.

Po raznih nemških knjigah se izraža misel, da se mleko bolje izplača, če se dela presno maslo, kakor pa če se napravlja sir. Oglejmo si prvič uspehe naprave in pa tržne razmere. Da ono odvisni od tržnih razmer, bo gotovo znano vsakomur, ki se zanima za mlekarstvo.

Pri napravljanju tolstega emodolca se mleko splačuje takole:

Povprek dá 100 kg mleka 8 % zrelega sira, kar znaša, če se kilogram prodaja po 1 K 36 h, (če je dober) $8 \times 136 = \dots \dots \dots 10 \text{ K } 88 \text{ h}$

Poleg tega dobivamo še 0.82 % zvarnega (presnega) masla kilogram po 2 K, torej $\dots \dots \dots 1 \text{ „ } 64 \text{ h}$

100 kg mleka je vredno pri napravi emodolca $\dots \dots \dots 12 \text{ K } 52 \text{ h}$

Če se izdeluje prestno maslo in pust sir, je pa uspeh naslednji:

100 kg mleka dá povprek 4 kg presnega masla, kar znaša, če se kg prodaja po 2 K 20 h = 8 K 80 h

Ostane pa še 85 kg posnetega mleka, ki dá 5 kg sira, kar znaša, če se kilogram prodaja á 40 h $\dots \dots \dots 2 \text{ „ } - \text{ h}$

skupaj $\dots \dots \dots 10 \text{ K } 80 \text{ h}$

Toliko je vredno 100 kg mleka pri napravljanju presnega masla in pustega sira.

Iz tega je razvidno, da se splačuje 100 kg mleka pri napravljanju enodolca za 1 K 72 h boljše kakor pri napravljanju presnega masla in sira. Ta razlika končno še ni ravno tako velika, da bi ne bilo toliko drugih vzrokov, ki nam vevajo poprijeti se sirarstva. Naj jih v naslednjem navedem nekoliko:

Sir se laže in vobče proti bolj gotovemu plačilu prodaja kakor presno maslo. (Trgovci s sirom so in morajo biti premožnejši kakor trgujoči s presnim maslom). Presno maslo se v zadnjem času sploh komaj prodaja, ali pa se celo ne more prodati. Tudi se sir ne pokvari tako naglo, če ga takoj ne prodamo, temveč se le boljše, dočim se presno maslo kmalu pokvari. Pri sirarni ni treba ledenice, ki je pri mlekarni neobhodno potrebna.

Pri vsaki mlekarni, če ima le 2000 litrov mleka, je treba uradnika, pri sirarni bi bil ta povsem odveč.

Res je sicer, da leži pri izdelovanju sira veliko glavnice v blagu, tudi je izdelovanje sira veliko težje; zato pa je skrbeti, da dobimo dovolj in res praktično izvežbanih sirarjev.

Če bi se izdelovanje sira res slabše izplačevalo kakor izdelovanje presnega masla, bi Rusi ne ustanavljali sirarnic (izvzemši v Sibiriji), niti bi Prasi ne predelovali svojih mlekarnic v sirarnice. Tudi bi Švicarji presno maslo rajši doma delali kakor ga dovažali iz Nemške. V Švici delajo presno maslo samo pozimi, izvečine za pariški trg, in še to opuščajo od leta do leta čimdalje bolj.

Poglejmo končno še, kje se mleko v splošnem bolje izplačuje, v krajih, kjer delajo sir, ali tam, kjer napravljajo presno maslo.

V Švici, kjer delajo večidel samo sir, je povprečna cena litru mleka 12 centimov = 11.2 h. Na Nemškem pa, kjer delajo presno maslo, ima liter mleka povprečno ceno 8 fenigov = 9.6 h. Dovolj naj bo dokazov. Kdor še ne veruje, česa se nam je prijeto in kaj se bolje izplačuje, naj praša kmetijsko družbo; ta mu more dati še obširnejših pojasnil v tem pogledu; da bi jih tu obširneje navajali, sedaj nedostaja prostora v listu. Sicer pa bomo o tej zadevi še večkrat pisali. O. D.

Odstavljanje žrebet.

Kakorhitro začno žrebeta jemati seno ali travo in pokažejo željo po čvrsti hrani, morajo dobivati po

malo ovsu (v prvem času najbolje strtega) in tudi drobnega sena. Kolikor bolj rase žrebe in kolikor več slasti kaže, treba mu je razmerno dajati tudi več ovsu, in sicer v deležih po 2½ do 3 kg, zraven pa 5 do 6 kg sena. Čeprav starejše žrebe uživa slamo, korenje itd., mu vendar ne smemo dajati nič manj ovsu, vsaj v prvem letu ne.

Ako žrebe že med sesanjem dobiva primerno množino ovsu, se vedno bolj odvaja materinega mleka in si stem odstavljanje močno olajša. Oves, ki ga že zgodaj dajemo mladi živali, jo tudi krepi. Popravici pravimo: „Oves daje kostem trdnost, mišicam in kitam pa moč.“

Na vprašanje, koliko časa naj žrebe sesa, se da odgovoriti le vobče, in sicer takole: Če je žrebe močno in je med sesanjem dobivalo primerne postranske hrane, si v 13 do 15 tednih opomore toliko, da mu smemo popolnoma odtegniti materino mleko; če pa je žrebe slabotno, naj pa dalje sesa. Seveda, če daljše sesanje ne slabi preveč kobile. Vsekakor pa je treba skrbeti, da odstavljeno žrebe ne peša. Če bi bilo treba, moramo poleg sena in ovsu dajati vsak dan še po 5 do 6 litrov kravjega mleka, svežega, kakor ga namolžemo. Zato se pa tudi priporoča, da žrebeta že med sesanjem vadimo na kravje mleko.

Kolikor rajši se odstavljeno žrebe loči od svoje matere, toliko boljše je. Kjer je mogoče, naj se dene na tak kraj, da ne bo slišalo razgetajoče matere. Če to ni mogoče, bo žrebe še dolgo hrepnelo po svoji materi, kar nikakor ni dobro za njegov razvoj.

Hlev za žrebeta ne sme biti teman in vlažen, temveč zmerno svetel in suh. Razen tega pa mora biti tako napravljen, da se žrebe v njem lahko prosto sprehaja. Odstavljenega žrebeta ne smemo privezati, ker bi to prav neugodno vplivalo na razvijanje udov; privezano žrebe lahko postane nevretno in hromo. Kjer je mogoče, naj bo zraven hleva tekališče, in čeprav je le toliko, da se žival more nekoliko prosto v svežem zraku gibati. Nikakor pa zato niso sposobna gnojišča, kajti gnojišče je brez trdnih tal, ki jih mora imeti tekališče; pa tudi čistega, svežega zraka ni tu, ki tako zelo ugaja mladim živalim.

O prostem gibanju žrebet v svežem zraku bodi tu še omenjeno, da morajo žrebeta na vsak način imeti priliko, da rabijo svoje ude, jih urijo in pravilno razvijajo. Premikanje v svežem zraku utrdi žrebetom zdravje, pospešuje jim razvoj sopil, dela globokejši prsi in žrebeta sploh utrjuje. Le tedaj, če se žrebe vsak dan zadostno premika na prostem, more porabiti prej povedano množino ovsu, kakor je treba.

Ako moremo odstavljena žrebeta poleti pasti na dobrem pašniku, je to najboljše, toda tu je treba dajati mlajšim živalim primerno množino ovsu, če hočemo, da krepko uspevajo.

Ktere vrste trt kaže na Dolenjskem množevati.

(Konec.)

Vinogradništvo stane dandanes mnogo denarja. Kjer se je pred trtno ušjo oral novega vinograda na Dolenjskem lahko naredil za 100, 110, kvečjemu za 200 goldinarjev, je danes treba, če se hoče napraviti pravilen vinograd, 1600 do 2000 kron. To ni šala, in zato je pri izbiranju vrst gledati kolikor le mogoče na to, da se izvolijo take, ki več ko mogoče dajejo prav dobrega vina. „Dosti in prav dobro,“ to naj bi nam bilo

pravzaprav današnje geslo. Če vse dosedaj na Dolenjskem gojene domače vrste trt dobrega primerjamo s tukaj naštetimi lastnostmi, se lahko prepričamo, da so vse bolj ali manj nepriporočljive. Če pa to storimo z dozdam na Dolenjskem vpeljanimi ter preskušeni tujimi vrstami, se lahko prepričamo, da ima španjol našete lastnosti še v največji meri. Španjol, bodisi beli ali rdeči, hrustljati ali mehki, ne pozebe pozimi, ali vsaj v tako veliki meri ne kakor druge vrste. On rodi prav obilno, dozori vsako leto prav gotovo in začne gniti šele potem, ko so druge vrste že vse segnile. To bi bile vse prav povoljne lastnosti španjola, ne tako povoljna je pa ta, da tudi v najugodnejšem letu in v najboljši legi ne doseže toliko sladkorja, kolikor bi bilo za napravo prav dobrega močnega vina želeti, kajti čez 16 odstotkov ga nima nikoli. Pri vsem tem je pa njegovo vino v primeri k vinu beline, zelenike, lipine i. t. d. prav dobro, posebno pa ljubo, ne kislo. Grozdje španjola je prištevati tudi kakor namizno grozdje najboljšim vrstam.

Španjol je torej za Dolenjsko pač jako priporočljiva vrsta, posebno za bolj nizke in sploh za manj ugodne lege. Za španjolom se za Dolenjsko priporoča italijanski rizling, ki pa že nekoliko pozno zori, pa vendar vsako leto dozori. Njegovo vino je v primeri k vinu španjola sicer kislejše, ali pri vsem tem navadno močnejše, in njegova kislina je prijetna, je ravno taka, kakršna je v dobrih vinih severnih vinorodnih dežel. Italijanski rizling kaže torej saditi v boljše lege kakor španjol, in vino se mora pretočiti v prvem letu gotovo trikrat, kajti čisti se nekoliko nerad, oziroma se po pretakanju v prvem letu rad močno skali.

Odločno najfinejše vino in v zadostni množini pa daje beli burgundec, in sicer tudi v slabši legi; očitati bi mu bilo kvečjemu nekoliko premalo kisline. Temu je pa kaj lahko odpomoči stem, da se pomeša z italijanskim rizlingom. V vsem, to je v vseh dobrih lastnostih, je belemu burgundecu najbližji zeleni silvanec, na Dolenjskem okoli Trebnega — kjer ga že od nekdanj precej imajo — podbelček imenovan; nekteri mu tudi zeleničič pravijo. Te bi torej bile tiste štire tuje vrste, ki so, kar se dosedaj njih skušenj tiče, za Dolenjsko najbolj priporočljive za fino vino. Nedvomno se bo tudi veltlincec skazal za prav priporočljivo vrsto, toda dozdam ni še dovolj skušen. Kaj izvrstni vrsti sta seveda tudi rdeči traminec in sivi burgundec ali rulandec, toda obe sta že bolj gosposkim vrstam prištevati. Kraljevina, cepljena na ameriško podlogo, daje pa, žal, vino nepovoljnih lastnosti.

Kraljevina je nekdanj rodila najboljša vina na svoji korenini na Hrvaškem (kjer je doma), na Dolenjskem, posebno na Belokranjskem kakor tudi v Vipavski dolini, kamor jo je zaplodil blagi pokojni dekan Jurij Grabrijan iz Vinice na Belokranjskem. Kraljevinska vina, na stari trti ter v kvalitativno dobri letini pridelana, so se odlikovala po posebni moči, kaj prijetnem okusu, posebno pa še po kaj finem duhu (cvetici). Vsled poslednje lastnosti se je kraljevina po vsej pravici prištevata k cvetičnim (buketnim) vrstam. Leta 1873. je pokušalna komisija v razstavi vin v veliki svetovni razstavi na Dunaju pripoznala nekemu kraljevinskemu vinu grofa Kegleviča najvišjo odliko, in sicer med cvetičnimi vini. Vse te našete dobre lastnosti kraljevine, posebno pa še to, da ona tudi prav obilno rodi, so gotovo popolnoma opravičevali njeno priporočanje glede požlahtnjevanja na ameriške pod-

loge. Skušnja na Vipavskem kakor tudi na Dolenjskem je pa pokazala, da se kraljevina na ameriški korenini nikakor tako ne sponaša, kakor se je nekdanj na svoji. Ona rodi pač obilno, toda njeno vino je le nizko, vodeno; o cvetici ni niti sledu. Še celo v Vipavi daje kraljevina, kakor to skušnja v državnem poskušalnem vinogradu na Slapu dobrega dokazuje, odločno le nizko vino; v vsakem oziru nižje vino, kakor tamošnja zelenika (to pa ni dolenjska zelenika ali kržatina), ki se prištevata najodličnejšim kvantitetnim vrstam. Vrhu vsega tega je pa kraljevina, cepljena na ameriški podlogi, kaj močno podvržena črnemu paležu (kozam) in tudi pozimi kaj rada pozebe. Njo kaže torej opustiti. Kaj priporočljiva, da, vzorna vrsta trte za Dolenjsko bi bila vipavska grganja, vpeljana tja že zdavnaj iz južne Tirolske, kjer jej gorgognija pravijo. Ta vrsta ozeleni na pomlad kaj pozno, tako da bi na Dolenjskem marsiktero leto ušla slani. Ona rodi jako obilno, dozoreva vsako leto in daje močno, dasi navadno namizno vino, in gnijenju je njeno grozdje odločno najmanj podvrženo. Pa kaj hasnijo vse te njene dobre lastnosti, ko jih pa ena sama slaba vse ovrže, in ta je, da v zimskem času najprej pozebe.

Jako priporočljiva za Dolenjsko bi bila tudi vipavska sipa ali osipek. Ona bi na Dolenjskem gotovo dajala tako fino vino, kakor beli burgundec, ker ravno tako dobro dozoreva. Sipa tudi veliko obilneje rodi kakor beli burgundec, pa je zelo oprhljiva. Križ pri njej je tudi to, da — nasprotno od grganje — najbolj zgodaj ozeleni, tako da jo slana najlaže uniči.

Kar se tiče črnih vrst grozdja, se za Dolenjsko pač nobena ne priporoča, kajti rdeča vina se v bodočnosti, kakor vsa znamenja kažejo, po Dolenjskem ne bodo več iskala, vsaj v taki meri ne, kakor dosedaj. Za pridelovanje dobre, fine črnine pa dolenjsko podnebje ni vstvarjeno, ker se nikakor ne more meriti s podnebjem na Krasu v Istri, na južnem Tirolskem, v Dalmaciji. V finih belih vinih je bodočnost Dolenjske. R. Dolénc.

Trgovina s čebelami.

Mi Kranjci imamo čebelno pasmo, ki je zaradi svoje rodovitnosti, krotkosti in pridnosti zaslovela po vsem svetu. Ni torej čudo, da se je pri nas ustanovilo toliko trgovin s čebelami, ki prinašajo lepo vsoto denarja v deželo. Veliko naših kmetov čebelarjev, zlasti na Gorenjskem, čebelari izključno za prodajo. Kako pa čebelarijo ti? Nič drugače kakor drugi, le s tem razločkom, da prezimujejo vse svoje količkej vredne panje — z nepremakljivim delom seveda — ter jih šele na pomlad prodajajo trgovcem, ki se bavijo s trgovino čebel, ali jih pa sami razpošiljajo v tuje dežele. Za plemenjake ostanejo doma le oni, ki niso za trgovino. Da je tako ravnanje obsojanja vredno, o tem se je že nekterikrat govorilo. A ne samo to; ima še več slabih strani naša trgovina s čebelami.

Naše čebele se nikakor ne prodajajajo poceni. Ceniki naših trgovcev imajo naslednje cene:

1. Originalni kranjski panj s satjem, zalego in medom:

I. vrsta $\frac{3}{4}$ do polno izdelan . . . . . 13 do 14 kron
II. " $\frac{1}{2}$ " $\frac{3}{4}$ " . . . . . 11 " 12 "

2. Kranjski dzierzonovani panj, nemške normalne ali dunajske mere z 10 polokvirji . . . . . 18 " 20 "

3.) Čebele s satjem, medom in zalego preloževane iz originalnega kranjskega panja na 10 okvirjev nemške normalne, dunajske ali badiške mere 15 " 19 "

4. Čebele iz Gerstungovih panjev. Te se računajo po satih, ki so spomladi od čebel zasedeni. Prodajajo se taki sati po 5—6 kron. Čebele, ki so prezimile na 7 okvirjih, vržejo torej . . . 35 " 42 "
Razpošiljajo se ti sati v posebnih zabojčkih; panj se obdrži doma.

5. Roj z oplojeno matico *kg* po 10 " 11 "

6. " " " " na 8 okvirjih nemške normalne, dunajske ali badiške mere . . . . . 14 " 15 "

7. Matica . . . . . 7 " 10 "

Štev. 1, 2, 3 in 4 se oddaja nefrankovano, štev. 5, 6 in 7 pa franko.

Pri naročilu na 10 komadov ene vrste se enajsti navrže.

Te cene veljajo za pomladne mesece, pozneje se oddajajo nekoliko ceneje.

V primeri z roji se naši originalni panji pravzaprav prepoceni prodajajo, ker bi vendar roji tega panja veliko več vrgli, plemenjak pa bi še vrhutega doma ostal. Tujcem seveda bolj kaže naše originalne panje kupovati, zaradi česar jih zadnja leta vedno primanjkuje.

Če torej trgovec vzame za navaden — a ne navaden, ker panji, ki se razpošiljajo, so znatno manjši od navadnih panjev — če torej vzame za tak panj, ki ga je vzimil s kakimi 6—8 *kg* medu, spomladi 11—13 kron, je to vsekakor dobra kupčija. Dobra kupčija res; ali pa se gleda tudi na to, da se kupcu, ki je drago plačal našo žival in si je morda s težavo pritrgal ta denar, dá tudi dobro blago? Žal, da ne vselej! Res so nekateri trgovci, ki smatrajo to kupčijo za častno zadevo, a so tudi taki, ki škodujejo s slabo postrežbo svojemu morda drugače dobremu imenu. Ni dolgo tega, kar so stali trije gorenjski trgovci na črni tabli. Uredništvo dotičnega lista ne sprejme več pod nobenim pogojem njihovih inseratov ali cenikov in svari svoje čitatelje pred njimi. Žalostno je sicer, da se našim rojakom kaj takega dogaja, a zagovarjati jih nikakor ne moremo.

Vzrok takim dogodkom je pa največkrat iskati v tem, da se pričnejo ukvarjati s trgovino čebel taki, ki nimajo o čebelarstvu samem niti pojma.

Prvi pogoj vsakega čebelarja trgovca bodi torej, da postane povsem skušen in praktičen čebelar. To se, žal, ne more zgoditi v prvem ali drugem letu, ne, za to je treba večletne skušnje.

A še neko slabo stran ima naša trgovina s čebelami. Svojih skušenj nočejo čebelarški trgovci razodeti drug drugemu. Drug jih skriva pred drugim, kakor bi bile zaklad. Niti njihovih cenikov ne sme dobiti v roke tak, o katerem se sumi, da se hoče ukvarjati s prodajo čebel. To ni le v kvar trgovini, temveč tudi imenu naše čebele; kajti vsak začetnik napravi zopet iste napake, kakor so jih drugi, ko so trgovino pričeli. Obvaroval bi se jih pa lahko, če bi ga poučili skušeni trgovci.

Na tej bolezni torej hira pri nas ne le čebelarstvo samo, temveč tudi trgovina s čebelami. A prisije nam solnce, svetlo, zlato solnce, čegar svetlobe marsikteri med nami ne more prenašati. Posije nam v vse temne koticke ter prinese na dan vse, vse, kar bo moglo biti v korist našim čebelarjem!

Premagajmo torej sebičnost! Naše delovanje naj bo vsakemu tovarišu odprta knjiga! Povejmo mu vse, tudi naše ponesrečene spekulacije; te so večkrat najboljše zdravilo odvrniti novinca od vratolomnih poskusov.

Da ni trgovina s kranjsko čebelo več taka, kakršna je bila pred več leti, o tem ni dvoma. Takrat so bili kupci zadovoljni, da so le dobili našo pasmo. Jeli v dobrem ali slabem stanu, za to niso vprašali. Dandanes pa je med našimi trgovci nastalo precejšno tekmovanje. Tekmovanje pa ni le pri nakupu čebel, temveč tudi na zunaj. Ni torej čudo, da stavijo odjemalci vedno večje zahteve na kakovost naših pošiljatev.

A še nekaj je, kar naj nas posebno sili na to, da naročnike dobro postrežemo. Tujci so prepričani o prednosti naše čebele pred drugimi, a redki so, skoraj lahko rečem, da ga ni lista, ki bi našo pasmo priporočal; nasprotno, malone vsi listi svarijo pred nakupom tujih pasem.

Če pošlje, in bodisi tudi novinec v čebelarstvu, v njihove liste kak spis, ki opisuje svoje bridke izkušnje s kranjsko čebelo, kako radi ga priobčijo; o izbornih uspehih pa molče. Priobčiti tudi nočejo spisov, ki govorijo v prilog naši čebeli; o tem bi vedel povedati naš gospod urednik, ki je doživel nekaj takega. Če torej tuji čebelarji, ki ne poznajo prednosti naše čebele, berejo le o ponesrečenih poskusih, ne bo več dolgo, da bo zaspalo zanimanje za našo čebelo.

Pa pomagati si hočejo, pomagati, da jim ne bo treba dajati tributa kranjski deželi. Delajo namreč — kar sem že nekoč v tem listu omenil, a ne bo preveč, če še enkrat ponovim — na to, da si iz svoje nerodovitne, lene in hude čebele, vzgoje čebelo s takimi lastnostmi, kakor je naša. Z vzgojo matic in trotov iz svojih najboljših panjev hočejo to doseči, in se že sedaj hvalijo z uspehi.

Kaj pa bo, ko pričnemo tudi mi odbirati, ko bomo tudi mi le dobre čebele za pleme puščali, slabe pa zatrli? Kaka pa bo tedaj šele naša čebela? Ali bodo boteli še tedaj preko nas iti? A kje smo še? Treba bi nam bilo od strani merodajnih faktorjev res krepko pomagati, da bi se hitreje približali cilju, ki po njem stremimo.

Naše društvo ima lepo polje organizovati in nadzorovati trgovino s čebelami; a to ni, kakor rečeno, lahka stvar. Treba si je najprej vzgojiti večših čebelarjev, ki bodo vedeli ugoditi zahtevam, ki se stavijo pri današnji trgovini. Ti si pa morajo vzgojiti čebelo, ki bi bila vzor vsem čebelarjem na svetu. Predvsem mora društvo ustanoviti podružnice, nastaviti potovalne učitelje ter uvesti poučne tečaje. Organizovati trgovino s čebelami bi bilo najlažje potom ustanovitve zadruga. Prodaja bi bila potem pristopna vsem, zlasti manjšim čebelarjem naše dežele.

Če se hoče dandanes voditi taka trgovina, je treba znati marsikterih jezikov, saj nam je znano, da se razpošilja naša čebela po vsem svetu, a bi se še v veliko večji meri, da je trgovina organizovana.

Zadruga za prodajo čebel bi ne bilo nikakor težko voditi. Seznaniti bi bilo treba vse zadružnike z manipulacijo razpošiljanja, še bolje pa, da bi prevzela razpošiljanja vodstva prihodnjih podružnic. Zadruga bi potem izročala svojim zadružnikom naročila v izvršitev. Zadruga bi izdajala svoj cenik, priobčevala inserate ter sploh skrbela za to, da se kranjska čebela čimbolj spozna.

Zelo uspešno bi bilo, da bi zadruga izdajala čebelarški list v nemškem, ali pa še v kakem drugem jeziku.

Ta list bi priobčeval vse pohvale, ki so že izšle, ali pa ki še pridejo o kranjski čebeli. Ker bi bil ta list nekako bolj reklamen list za našo pasmo, bi se stroški pokrivali iz združne blagajne ter bi se list dajal ali brezplačno, ali pa prav proti nizki naročnini. Stem bi dosegli, da bi se list zelo razširil.

Z osnovanjem zadruga bi se prihranilo obilno denarja pri stroških za cenike, inseriranje itd., kar sedaj pri posameznikih precejšen del dobička jemlje.

Pri vsem tem pa bi bilo to dobro, da bi zadruga cene ne le vzdržala, ampak morda še višje cene za naše čebele dosegla. Tekmovanje pa, ki se sedaj opazuje, ne more biti nikakor v prosep naši trgovini.

Jaz sem že pred nekaj leti spisal razpravo glede osnovanja zadruga, ki bi razpečavala čebele in med, pa tudi oskrbovala potrebščine svojim členom, ter sem ga poslal uredništvu tega lista. Pozneje pa, ko sem uvidel, da nismo še za to zreli, sem pisal uredništvu, naj ga ne priobči.

Pri zadnjem občnem zboru je nekdo interpeloval, zakaj se o trgovini s čebelami ničesar ne piše, zaradi tega sem tu podal nekaj svojih misli.

Ant. Žnidaršič v „Slov. Čebelarju“.

Kajenje, sredstvo zoper spomladanske mrazove.

Društvo za varstvo avstrijskega vinstva je izdalo lansko leto za vinorodne kraje na Niževavstrijskem naslednji oklic:

Na podlagi skušenj je društvo sklenilo pozvati vse vinogradnike v vinorodnih krajih, naj določijo kurišča, da se bodo mogli vinogradi s skupnim delovanjem obvarovati pred nevarnim sovražnikom, namreč pred spomladanskim mrazom.

Skušnje, ki so se s kajenjem dosedaj dosegle in ki se vsem vinogradnikom priporočajo, obstoje v naslednjem:

1.) V vsaki vinorodni občini naj se določijo kurišča, kakor sklone odbor. Vsi tozadevni stroški naj se izplačajo iz občinske blagajne in naj se, če je treba, pozneje poravnajo z občinskimi dokladami.

2.) Namen kajenju je, da se z njim prepreči, da se ozračje ne ohladi tako, da bi trtni poganjki zmrznili. Vse trte ne zmrznejo pri enaki toplini, marveč je to odvisno od vrste trt, od kraja, od starosti itd. Vendar zadostuje, če je toplina le malo pod 0 (ničlo).

3.) S kajenjem se hoče doseči, da se v zrak vzdigne kolikor mogoče veliko pare, ki zmrzovanje najbolj zabranjuje. Raditega naj se kadi z vlažnimi tvarinami, na pr. z vlažno steljo, z mahom, z gnojem, s trtnimi odpadki, s čreslom itd. Smola, katran itd. stane preveč.

Priporoča se, naj se najprej iz trtnih ali enakih odpadkov napravi kolobar, in v ta kolobar naj se namečejo tvarine, za kurjavo določene. Kolobar se zažge s slamo ali s petrolejem, da se hitreje vname.

4.) Neobhodno potrebno pa je, da se to kajenje izvršuje sporazumno, kajti le na ta način se doseže dober uspeh.

5.) Veliki ognji naj se napravijo na vseh za to pripravnih krajih v vinogradu, kajti čim več jih je, tem bolje je. Z majhnimi ognji se ne doseže zaželeni uspeh.

6.) Da se ve ravnati, kdaj preti nevarnost, naj se v kakem mrazu izpostavljenem vinogradu postavi

toplomer približno $\frac{1}{2}$ m nad zemljo. So pa tudi posebne priprave, ki z neko gotovostjo že na predvečer nannanjajo nastop mraza. Toplomer naj opazuje le dobro izšolana oseba.

7.) Zažgati se mora, kakor hitro toplomer kaže med $+1^{\circ}$ in 0° in če še vedno pada, posebno pa če je jasno in tiho vreme. Kajenje se mora nadaljevati do solnčnega vzhoda. Če se med kajenjem pooblači ali če postane vetrovno in kaže, da mraza ne bo, naj se ogenj uduši, da se kurivo ne žge nepotrebno.

8.) Kajenje naj se ne izvršuje samo v nižavah, marveč tudi v visokih legah, ker se potem dim vleže v nižine ter tako najbrž vsled prenasajenja z vlago zabranjuje zmrzovanje.

9.) Vse, kar je za kajenje potrebno, naj se pri-skrbi pravočasno, da je pri rokah, kadar se potrebuje, kajti le majhna zamuda utegne imeti prav zle posledice.

Vinogradniki!

Boriti se moramo z mnogimi trtnimi škodljivci in z uimami in v nekterih vinorodnih krajih na Dolenjskem tudi s spomladanskimi mrazovi. Združite se torej ter poskrbite, da preženete tudi to nimo po nasvetih, kakršni so tu navedeni in ki so se na Niževavstrijskem dobro obnesli.

Društvo za varstvo avstrijskega vinstva v Kremsu podaja na zahtevo še posebna, natančnejša pojasnila ter sprejema naročila in oddaja posebne zato napravljene toplomere po znižani ceni 6 K za komad.

Poleg tega važnega opomina se vinogradniki opozarjajo, naj že v prvi polovici maja izvrše tudi neobhodno potrebno žveplanje.

F. G.

Povzdignimo perutninarstvo!

V zadnji števec „Dolenjskih Novic“ je nekdo priporočal za povzdigo našega perutninarstva med drugim tudi naslednje:

„V prvo veljaj načelo, da si pridobimo dobro pasmo, t. j. kokoši, ki nosijo veliko jajc (n. pr. kočinka, bramaputra, plimetovka), manj važne so za nas one, ki dajejo okusno meso.“

Ker je kurja reja velikega pomena za našo dolenjsko stran in bi se v resnici godila velika škoda, če bi jo začeli pospeševati z neprikladnimi pasmami, moram naše gospodinje svariti pred nadaljnjim vpeljevanjem zgoraj navedenih plemen, kajti vsa ta plemena, ki so se priporočala, niso za naše kraje tako pripravna, kakor je domače pleme. O tem imamo že bogate izkušnje. Za naše kraje je treba kokoši, ki rade neso, ki dajejo veliko jajc in lepa jajca, ki piščeta skrbno vodijo, ki so utrjena proti slabemu vremenu in dajejo okusno in fino meso. Vse te lastnosti pa najdemo v večji meri pri domačih kokoših kakor pri kočinki ali tej sorodnih plemenih.

Kočinsko pleme ima po dosedanjih izkušnjah naslednje napake:

1. Ker je to pleme težko, potrebuje dosti več krme; reja je vsled tega dražja.

2. To pleme daje v primeri s svojo težo premajna jajca in premalo jajc. V mrzlem času sploh ni za nesenje.

3. Kokoši tega plemena rade kokajo, vsled česar neso manj jajc.

4. Nerodno vodijo piščeta in jih hitro paste.

5. To pleme je malo vredno za iskanje krme, ker ima močno porasle noge, ne more brskati in se hitro

uspeha. Take živali se zategadelj veliko bolj priporočajo za ograjene prostore, kjer se poklada zadosti piče.

6. Vsled svoje občutljivosti in teže postanejo na nogah vade podgromaste.

Tudi mesa je bolj debelega in pustega, kakor navadno plemo.

Vse to so toraj hibe, zaradi katerih ne moremo priporočati kočinke za izboljševanje našega plemena.

Kdor redi kokoši za zabavo in kratkočasje ali za „šport“, kakor pravimo, ta naj jih le ima, če so mu všeč; za izboljšanje gospodarskih dohodkov naših pa to plemo ne velja. In ravno tako je tudi s plemenom bramačutra.

Za naše kraje je dosedaj, dokler nimamo izkušenj s pripravnimi plemeni, še najboljše domače plemo, ki se da še v mnogih ozirih izboljšati, če se bo izboljšala dosedanja reja, zlasti ona v zimskem času. Odpirajmo za plemo najbolj pridne kokoši, ki so obenem dobre koklje, odpirajmo dobre peteline, skrbimo za zadostno krmo v zimskem času in zlasti tudi za gorke hleve, kakršnih v zimskem času povsodi primanjkuje, in dosedanje koristi naše kurje reje se bodo močno povečale. Tukaj nam je pomagati, ne pa z azijskimi plemeni, ki so že preskušena in od katerih je znano, da so le bolj za olepšavo dvorišča, kakor pa za pravo korist. —

Rohrman.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 77. Pri oranju obračam po sosedovem svetu, kar delam jaz in so delali moji predniki že nad 40 let, ne da bi bil to kdaj kdo branil ali zahteval odškodnino. Sedaj mi pa sosed to brani in zahteva odškodnino za pohojeno travo. Ali je sosedova zahteva opravičena? (L. T. v P.)

Odgovor: Če Vi dokažete, da ste Vi in Vaši predniki nad 30 let brez plačila odškodnine obračali na sosedovem svetu, potem ste si to pravico priposestvovali, in sosed Vam je ne more vzeti, pa tudi ne zahtevati odškodnine.

Vprašanje 78. Kako zabranim sosedovim kokošim pristop na moje njive, kjer mi vse leto delajo škodo? (L. T. v P.)

Odgovor: Etina pomoč bi bila dovolj visoka ograja, a te iz lahko umljivih vzrokov ne gre delati. Drugače se pa obvarujete te škode le s pomočjo zakona o varstvu poljščine, in na Vas je, prisiliti župana, da ugodni zahtevam, ki jih predpisuje ta zakon. Če znate zakon uporabljati, bo sosedu prešlo veselje, puščati svoje kokoši na Vaše njive in župan bo tudi svojo dolžnost vršil. Kokoši ubijati ali streljati ni dovoljeno.

Vprašanje 79. Ali je drevje divjega kostanja v bližini sadovnjakov res škodljivo zaradi tega, ker vabi rjave hrošče, da sedajo nanje, in ko na kostanju listje požro, se pa preselijo na sadno drevje? Ali bi ne bilo bolje zaradi tega po vaseh saditi drugo drevje za senco, na pr. orehe? (M. P. v Š.)

Odgovor: Zaradi kostanjevega drevja ni nič več rjavih hroščev, in če najprej napadajo kostanj, kaže to, da jim to listje ugaja in se potem šele obrnejo na listje sadnega drevja, ki jim gre manj v slast. Ravno narobe je res: če se sadi drevje, čegar listje hrošči ne marajo, potem se s tem večje silo zaženo na sadno drevje in v sili se primejo celo trdo-listnatega hruščevega drevja, ki se ga drugače rajši ogibajo. Orehovo drevje ni prav nič varno pred hrošči, istotako ne vrtnice in trte, saj hrošči napadajo celo mecesen.

Vprašanje 80. Po mojih jako lepih in krasen sad ro-dečih prtičnih hruškah, ki že cveto, opazujem polno mravljincev, in sicer tudi na cvetju. Ali mravljinca kaj škodujejo cvetočemu sadnemu drevju, in če škodujejo, kako jih je zatirati? (P. S. v M.)

Odgovor: Mravljinca na sadnem drevju sicer niso škodljivi, pač pa nadležni. Škodljivi postanejo le takrat, kadar sadje zori, ker naženjajo in razjedajo zrele plodove. Kadar ima drevje še listje, takrat mravljinca kažejo, da so na listju brčkone listne uši, ker mravlja zalezuje sladki sok, ki ga uši izcejuje. Na Vašem sicer golem, a cvetočem drevju so pa mravljinca brezpomembni in neškodljivi. Če že kdo hoče mravlje zatirati, naj poliva mravljišče z vrelo vodo, ali pa naj zakoplje okoli drevja mrtve ribe, ki s svojim smradom mravlje odganjajo. Mravlje, ki prilezejo na drevo, se love v gobo, ki se z zdrobljenim slačkorjem pošupa in priveže okoli debla. Sladkosnede mravlje se kar v gručah zbirajo v gobi, ki se potem pomoči v vrelo vodo, in mravlje poginejo. To se ponavlja, dokler je kaj mravelj.

Vprašanje 81. Koliko litrov mleka dobro krmljene krave se potrebuje za 1 kg presnega masla. (F. D. v P.)

Odgovor: Množina mleka, ki je potrebna za 1 kg presnega masla, je odvisna od množine mlečne tolščobe, od množine tolščobe, ki pride v smetano, od tega, koliko masla se iz smetane izpini, in od tega, kakšne sestave je presno maslo. Upoštevajoč vse te činiteleje moremo reči, da se potrebuje 20 do 30 in tudi več litrov mleka za 1 kg presnega masla. To seveda velja, če se mleko posnema s posnemalnikom; če pa mleko kisamo in z roko posnemamo ali topimo, potem se potrebuje 40 in tudi več litrov mleka.

Vprašanje 82. Ali so oljne tropine, ki jih oddaja kmetijska družba, res veliko slabše od onih, ki jih prodajajo po vaseh in ki pridejo iz domačih oljaren, na pr. iz Medvod? To se namreč pri nas trdi, kajti res je, da so domače tropine mastnejše kakor družbene. (F. W. v H.)

Odgovor: Ta trditve prihaja odtod, ker naši kmetovalci večinoma nimajo pojma o sestavi krmil, o prebavljanju in pretvarjanju redilnih snovi v živalskem telesu. Vrednost oljnih tropin ni v maščobi, temveč v beljakovinah. Beljakovine so izredno močna redilna snov; one tvorijo meso, mast i. t. d., dočim je maščoba sicer tudi potrebna v krmi, a ona tvori le toploto in telesno silo. Maščobo v svrhu tvorjenja toplote in telesne sile kupovati in vrhutega še drago plačevati ne gre in bi bilo tako ravnanje zapravljanje, kajti to dosežemo s cenejšimi krmili kakor je maščoba v oljnih tropinah. Sicer pa živalsko telo veliko maščobe niti prebiti ne more in gre velik del neuporabljene iz živalskega telesa vun. V 100 kg tropin je 8—10 kg maščobe (olja). Če menite, da je ta tako važna, kupite 10 kg sirovega olja, ki Vas bo stal kvečjemu 5 K, dočim Vas tropine stanejo 18—20 K, in zabelite vselej krmo z nekoliko olja. Če boste tako ravnali, ne bo se živini nič poznalo, kajti manjkalo ji bo beljakovin, ki so glavni sestavni del oljnih tropin, zaradi katerih jih kupujemo in primerno drago plačujemo. Iz teh izvajanj morete posneti, da so Vaše trditve neutemeljene in da so naše tropine najmanj toliko vredne kakor domače. Bodite prepričani, da bi vsak umen kmetovalec rajši vzel tropine, ki bi imele za polovico manj tolščobe kakor je imajo naše, če bi bila druga polovica nado-meščena z beljakovinami.

Gospodarske novice.

* Na oddajo plemenskih prasičev jorkširske pasme vnovič opozarjamo ter smo v tej številki zopet objavili tozadevni razglas. Opozarjamo, da je letos jako težko dobiti plemenskih prasičev. Dosedaj ima družba kupljenih kakih 50 parov prasičkov. Prvi pridejo konci tega meseca v Ljubljano in se bodo oddajali povrsti, kakor se je kdo zanje zglašil. Družba dobi nekaj prasičkov v deželi, nekaj na Štajerskem, a veščino na Češkem in jih mora plačati komad po 35 do 40 K in tudi više, in to brez zaboja in voznine, iz česar sledi, da je polovična cena 20 K za komad.

* **Pravi ribniški fižol za seme**, v ribniški dolini kupljen, najboljšo prebrano blago, oddaja družba svojim udom po 31 h *kg*. Ta semenski fižol je družba letos izjemoma kupila, da bo sedaj ob saditvi mogoče postreči družbenim udom, kajti dobrega semenskega fižola bo letos prav gotovo manjkalo. Ker je zaloga primerno majhna, zato bo mogoče postreči le udom, ki se pravočasno zglase.

* **Žvepleno moko** za žveplanje trt proti plesnobi oddaja družba po 18 K 100 *kg*. To žveplo je alkoholizovano in 70/80° fino. Ta finost je pa zgolj reč zaupanja, ker iz vzrokov, ki smo jih že lansko leto objavili, nobena tvornica ne prodaja žveplene moke na podlagi jamstva. Dobivajo se sicer še veliko cenejše žveplene moke, a družba se je odločila za dražjo, ker ima stem vendar nekaj jamstva za dobro blago.

* **Brezplačno odda nekaj trtnih škroplilnic in žveplalnikov** naša družba kmetijskim podružnicam in županstvom za izposojevanje revnejšim udom in vinogradnikom, a le s tem pogojem, da jih ne bodo rabili taki, ki jih lahko sami kupijo, temveč le revni vinogradniki. Podružnice in županstva, ki žele kak brezplačen tak stroj, naj se precej zglase.

* **Galice** za škropljenje trt je družba kupila 8 vagonov, a do danes je oddane že 6 vagonov, kar znači, da je bo prav gotovo manjkalo. Nujno prosimo podružnice, ki je še niso naročile, da to takoj naredijo, kajti ko dosejanja zaloga poide, ne bomo mogli več postreči, oziroma, če se nam posreči še kaj galice kupiti, kvečjemu po izdatno višji ceni. Galica stane 48 K 100 *kg* na ljubljanskem kolodvoru.

* **Trtne škroplilnice in nahrbtnne žveplalnike** ima družba v zalogi, in sicer oddaja prve po 18 K, druge pa po 19 K z zavojem vred.

* **Deteljno seme** ima družba po znanih cenah še vedno v zalogi.

* **Seme izvirnega ruskega lanu**, *kg* po 38 h, ima družba še vedno v zalogi.

* **Oljne tropine** ima družba toliko časa še v zalogi (približno do konca maja), dokler ne nastopi vroče vreme. Lanene tropine so po 18 K sezamove pa po 16 K 100 *kg*. Oboje te tropine se odvajajo le v vrečah po 50 *kg*.

* **Žlvinško sol** priskrbuje družba le udom, ki ne morejo sami ponjo v Ljubljano, in sicer po 6 K 63 h 100 *kg* in po 3 K 38 h 50 *kg*. Ta sol se pošilja v vrečah po 50 in 100 *kg* ter je denar naprej poslati. Brez denarja se nobena naročitev ne izvrši.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice „za Selško dolino“ v Selcih, ki bo dne 26. aprila t. l. ob treh popoldne v šoli.

S P O R E D:

1. Nagovor podružničnega načelnika.
2. Predavanje g. ravnatelja G. Pirca.
3. Poročilo tajnika in blagajnika.
4. Volitev novega odbora.
5. Razni nasveti in predlogi.
6. Razgovor o razširjenju drevesnice.

Selca, 29. marca 1903.

F. Hajnrihar, načelnik.

St. 7466.

R a z g l a s

Na podstavi ces. ukaza z dne 15. septembra 1900, drž. zak. št. 154, s katerim so bila premenjena nekatera določila ces. ukaza z dne 2. maja 1899, drž. zak. št. 81., o odvratanju in zatiranju svinjske kuge, in v zmislu ukaza ministrstev za notranje stvari, za pravosodje, za trgovino, za železnice in za kmetijstvo z dne 18. septembra 1900, drž. zak. št. 155., se v sporazumljenju s c. kr. kmetijsko družbo za Kranjsko razglašajo za II. četrtletje 1903 nastopna

vrednostna tarifa

za vsak kilogram žive teže pri zdravih prasičih za rejo, da se določi odškodnina po določilih člena I, § 3. b, ces. ukaza z dne 15. septembra 1900.

A. Prasiči za rejo

deželnega plemena:

1.) Prasički do 3 mesecev	K 1-74
2.) Prasiči do 1 leta	> 1-46
3.) Prasiči nad 1 leto	> 1-20

B. Prasiči za rejo

iz križanja z angleško pasmo:

1.) Prasički do 3 mesecev	K 1-78
2.) Prasiči do 1 leta	> 1-60
3.) Prasiči nad 1 leto	> 1-24

C. Prasiči za rejo

čistega plemena (angleški), importirani ali doma zrejeni:

1.) Prasički do 3 mesecev	K 2-24
2.) Prasiči do 1 leta	> 1-70
3.) Prasiči nad 1 leto	> 1-34

Za one prasiče, ki so bili uradoma zaklani in se je pri njih našlo, da so bili okuženi, se s pridržkom določil §§ 5. in 6. ces. ukaza z dne 15. septembra 1900, toda brez drobu, v popolnoma iztrebljenem stanju, daje povračilo iz državnega zaklada samo v znesku 50 odstotkov zgoraj navedene vrednostne tarife. Pri plemenskih prasičih pa pristojajo k po gori navedenih vrednostnih postavkih dognanim odškodninam še 25%, dodatek (§ 3. c ces. naredbi od dne 15. septembra 1900).

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 9. aprila 1903.

R a z g l a s.

o oddaji plemenskih prasičkov jorkširske (velike bele angleške) pasme.

Podpisani odbor bo oddajal, kakor doslej, tako tudi odslej plemenske mladiče jorkširskega prasičjega plemena pod nastopnimi pogoji:

1. Prasički se oddajajo po 10 in tudi več tednov stari, in sicer kakršne starosti se dobe.
2. Cene prasičkom so za polovico nižje kakor jih plačuje družba.
3. Oddajajo se ali samo mrjaščeki, ali pa svinjica z mrjaščekom vred.
4. Kdor dobi prasiče, se mora zavezati:
  - a) da jih obdrži za plemo, dokler so sposobni;
  - b) da naznani odboru, kadar jih neha imeti za plemo;
  - c) da bo pripuščal mrjasca tudi svinjam drugih gospodarjev.
 Došle prošnje bo odbor reševal povrsti, kakor bodo dohajale, in sicer vselej takrat, kadar dobi takih plemenskih prasičkov, ki seveda niso vedno v zadostnem številu na razpolaganje.

Glavni odbor o. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, 15. marca 1903.

Listnica uredništva.

M. Z. v S. K. Toplomere, pravzaprav psihometre, ki se z njimi dá sklepati na slano, je dobili pri vodstvu društva za varstvo avstrijskega vinstva v Kremsu na Donavi na Niževavstrijskem.

J. Ž. v L. Glede vsega, o čemer vprašujete, se izvolite obrniti na »Slov. čebelarsko društvo« v Ljubljani.

Z. v Št. J. Lončene cevi za vodovod rabiti je brezsmiselno. Priporočamo Vam edino železne cevi, ki se dobivajo v vsaki deželosti.

I. P. v Št. V. Cementne cevi niso porabne za tak vodovod. V Vašem slučaju Vam utegnemo ugajati svinčene cevi. Da bi v svinčenih ceveh dobila voda slab okus, se Vam ni bati. Kje se dobivajo svinčene cevi izveste v vsaki železninarski prodajalni.

J. V. v O. Če pumpa 8 m dviga in 45 m visoko pritiska, velja to le za navpično višičino, ne pa za vodo v poševnih ceveh, ki morejo biti veliko daljše kakor 45 m. Cevi so takorekoč lahko poljubno dolge, a iztok ne sme biti nad 4 5 m nad pumpo. Če pravimo »poljubno« dolgo, je seveda to prav razumeti, kajti dejansko je stavljena gotova meja, ker teža vode in drgnjenje vode po ceveh jemlje končno precej moči. Emajlirane ali pocinjene cevi so enako dobre. Družba pri dotični tvrdki ne dobiva popusta.